

Ústavní soud

Joštova 625/8

660 83 Brno

DS: z2tadw5

Sp. zn.: (nepředchází)

- Stěžovatel:** **Adrian Portmann, Ph.D.**, nar. XXX
XXX
- Zastoupen:** Mgr. Robertem Cholenským, Ph.D., advokátem
Bolzanova 461/5, 618 00 Brno, DS: 764rs4p
- Účastníci:**
- 1. Nejvyšší soud**
Burešova 571/20, 657 37 Brno, DS: kccaa9t
 - 2. Městský soud v Praze**
Spálená 6/2, 112 16 Praha 2, DS: snkabbm
- Vedlejší účastnice:** **Česká republika – Ústav pro studium totalitních režimů**,
IČ: 75112779
Siwiewcova 2428/2, 130 00 Praha 3, DS: dbzaa4r

Ústavní stížnost

směřující proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2016,

č. j. 21 Cdo 3092/2016-320, a proti rozsudku Městského soudu

v Praze ze dne 10. února 2016, č. j. 19 Co 397/2015-298,

podaná podle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb.,
o Ústavním soudu (dále jen „ZÚS“)

Elektronicky

Plná moc

Přílohy: dle textu; podle seznamu

I. Rekapitulace

[1] Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2016, č. j. 21 Cdo 3092/2016-320 (dále jen „*napadené usnesení*“), bylo jako nepřipustné pro nesplnění podmínek dle ustanovení § 237 občanského soudního řádu odmítnuto dovolání stěžovatele směřující proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. února 2016, č. j. 19 Co 397/2015-298 (dále jen „*napadený rozsudek*“), kterou byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 5. srpna 2015, č. j. 20 C 315/2014-263, jímž byla zamítnuta žaloba, kterou se stěžovatel vůči vedlejší účastnici domáhal vyslovení neplatnosti čtyř právních jednání souvisejících s výběrovým řízením na funkci ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů.

[2] Neboť dovolání bylo odmítnuto z důvodů, jež závisejí na uvážení dovolacího soudu, a napadený rozsudek zasáhl do základního práva stěžovatele na spravedlivý proces, na přístup k soudu a na soudní ochranu, a nákladovým výrokem subsidiárně rovněž do jeho práva na ochranu majetku, stěžovateli nyní nezbývá než brojit proti oběma rozhodnutím touto ústavní stížností.

Důkaz: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2016, č. j. 21 Cdo 3092/2016-320 – v příloze
rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. února 2016, č. j. 19 Co 397/2015-298 – v příloze

II. Stížní body

II.A Přípustnost dovolání

[3] Ačkoli stěžovatel ve svém dovolání poukázal na recentní judikát Nejvyššího soudu, od něhož se odvolací soud v napadeném rozsudku odchytil, Nejvyšší soud dovolání přípustným neshledal a – se značně rudimentárním odůvodněním – je odmítl. To představuje zásah do stěžovatelova práva na spravedlivý proces, avšak s ohledem na to, že předchozí rozhodnutí obecných soudů jsou stížena vadou neústavnosti, stěžovatel má nyní možnost v souladu s ustanovením § 72 odst. 4 ZÚS brojit přímo proti napadenému rozsudku.

II.B Právo na soudní ochranu

[4] Stěžovatel byl jedním z účastníků výběrového řízení na ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů a má všechny důvody se domnívat, že v tomto výběrovém řízení neuspěl toliko z důvodu, že řízení nebylo provedeno v souladu se zákonem, když, *inter alia*, rozhodování o jeho výsledku se účastnily osoby, které k tomu nebyly oprávněny, neboť nesplňovaly

zákonem stanovené podmínky pro členství v Radě Ústavu pro studium totalitních režimů, nehledě na celou řadu dalších dílčích pochybení, která výběrové řízení provázely a jež stěžovatel zevrubně vylíčil ve svých procesních podáních v řízení před obecnými soudy.

[5] Obecné soudy však dospěly k závěru, že stěžovateli v dané situaci nesvědčí právo domáhat se soudní ochrany, přestože ten – z důvodů opatrnosti – svou žalobou napadl jak výsledek výběrového řízení, tak dílčí rozhodnutí, jež v něm byla učiněna a která vedla k vyřazení stěžovatele z další účasti v něm; obecné soudy přitom ani nenaznačily, která rozhodnutí, resp. právní jednání, měl stěžovatel svou žalobu napadnout, čímž nutně zavdaly důvod domnívat se, že rozhodování Rady Ústavu pro studium totalitních režimů je dle jejich názoru ze soudního přezkumu vyňato.

[6] To je však v rozporu s imperativem zakotveným v čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „*Listina*“), podle kterého ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny. Podle ustanovení čl. 21 odst. 4 Listiny přitom mají občané za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím; pojem občan musí být v tomto kontextu vykládán široce a nediskriminačním způsobem, neboť zákon neomezuje přístup k této veřejné funkci na občany České republiky.

[7] Proto není možný jiný závěr, než že napadeným rozsudkem bylo zasaženo do stěžovatelova základního práva na přístup k soudu a na soudní ochranu, tedy že došlo k nepřipustnému stavu *denegationis iustitiæ*.

II.C Zmateční vada – změna odůvodnění

[8] Pro úplnost je dlužno uvést i to, že stěžovatel vytkl rozhodnutí soudu I. stupně rovněž závažnou zmateční vadu, spočívající v tom, že tento soud uvedl v písemném vyhotovení rozsudku zcela jiné odůvodnění, než které vyhlásil ústně. To stěžovatel řádně doložil zvukovým záznamem z ústního vyhlášení rozsudku.

[9] Jak stěžovatel uvedl ve svém odvolání, popsany postup by byl nepřipustný, i kdyby se jednalo o věc, ve které rozhoduje samosoudce, neboť ústně vyhlášeným rozhodnutím je soud vázán, včetně jeho nosných důvodů; vzhledem k tomu, že ve věci rozhodoval senát, představuje toto pochybení tak vážnou vadu, že jen pro ni bylo na místě rozhodnutí soudu I. stupně zrušit.

[10] V soudním systému České republiky, argumentoval stěžovatel, není aplikován porotní systém, jaký známe např. z USA, kde porotce svým hlasem rozhoduje toliko o přesně vymezené otázce (např. vinen-nevinnen) a na tvorbě rozsudku se jinak nepodílí. Probíhá-li geneze rozhodnutí v senátu, ve kterém jsou laičtí přísedící co do váhy hlasu postaveni naroveň předsedy senátu, není přípustné, aby se předseda senátu od jednou přijatého a ústně vyhlášeného rozhodnutí odchyloval a jeho odůvodnění o své vůli a zjevně bez svolení přísedících rozšiřoval nebo zužoval. Takový postup lze kvalifikovat i jako kárné provinění soudce, neboť ten jím vážně narušuje důvěru veřejnosti ve správnost soudního rozhodování.

[11] Odvolací soud však tuto argumentaci nijak nezohlednil, nevypořádal se s ní a ani ji v napadeném rozsudku nerekapituloval.

[12] Už tato vada samotná představuje zásah do stěžovatelova práva na spravedlivý proces, který ani odvolací, ani dovolací soud nenapravily a stěžovatelovu porušenému právu neposkytly ochranu.

II.D Nákladový výrok

[13] A konečně, přestože žalovaný Ústav je organizační složkou státu, soudy všech tří stupňů vedlejší účastníci vůči stěžovateli přiznaly právo na náhradu nákladů právního zastoupení advokátem. To však odporuje ustálené judikatuře Ústavního soudu, který v nález ze dne 9. října 2008, sp. zn. I. ÚS 2929/07, ECLI:CZ:US:2008:1.US.2929.07.1,¹ judikoval:

„Je-li stát k hájení svých právních zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, kterým byl v přezkoumávaném případě advokát.“

[14] V nález ze dne 6. května 2010, sp. zn. II. ÚS 3246/09, ECLI:CZ:US:2010:2.US.3246.09.1,² k tomu Ústavní soud dále uvedl:

„...je třeba vždy přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, neboť si lze představit, že předmětem sporu (jehož účastníkem je Česká republika) může být i právní problematika, která přímo nesouvisí s oblastí spravovanou ústředním orgánem státní správy, případně se jedná o právní problematiku velmi specializovanou, obtížnou, dosud neřešenou, problematiku s mezinárodním prvkem vyžadující znalosti cizího práva, eventuálně jazykové znalosti apod. V takových případech lze shledat postup orgánu státní správy, který zvolí pro své zastupování advokáta, který se na danou problematiku např. specializuje, za adekvátní. Nicméně i v těchto

¹http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-2929-07_1

²http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-3246-09_1

případech je třeba při rozhodování o povinnosti k úhradě nákladů specifické okolnosti případu řádně odůvodnit.“

[15] Disponuje-li Ústav dostatečným odborným zázemím, aby jeho Rada mohla sama, bez pomoci přibraného advokáta, uskutečnit výběrové řízení na místo ředitele Ústavu, zajisté není účelné a pro hájení jeho práv nezbytné, aby využil služeb advokáta, jestliže má správnost postupu při výběrovém řízení obhájit před soudem.

[16] K tomu odvolací soud v napadeném rozsudku uvedl, že předmětný spor rozhodně netvoří běžnou agendu vedlejší účastnice, a z toho důvodu je na místě vedlejší účastnici tyto náklady přiznat.

[17] S tím však stěžovatel nesouhlasí, neboť takové právní posouzení věci se míjí s tím, co stěžovatel ve svém odvolání uvedl, totiž že je-li Ústav schopen bez přibrání advokáta výběrové řízení provést, měl by být samostatně schopen i obhájit správnost svých kroků před soudem.

[18] Jinak by tomu bylo, kdyby byla organizací výběrového řízení pověřena advokátní kancelář; v takovém případě by stěžovatel chápal, že jde o natolik odbornou problematiku, že kvalifikace běžných zaměstnanců Ústavu k zastupování žalované u soudu nepostačuje, avšak tak tomu, jak řečeno, v daném případě nebylo.

[19] I v tomto bodě je tedy napadený rozsudek stížen vadou chybného právního posouzení věci, který má dopad do stěžovatelova práva na spravedlivý proces a na ochranu jeho majetku.

[20] Všem těmto shora vyjmenovaným porušením stěžovatelových základních práv pak odepřel ochranu Nejvyšší soud, který stěžovatelovo dovolání jako nepřijatelné odmítl.

III. Přípustnost a včasnost ústavní stížnosti

[21] Proti napadenému usnesení nemá stěžovatel možnost bránit se žádným dalším opravným prostředkem, nezbývá mu tedy než se obrátit na Ústavní soud ústavní stížností.

[22] Napadené usnesení bylo stěžovateli prostřednictvím jeho právního zástupce doručeno dne 14. září 2016, tato ústavní stížnost je proto podávána ve lhůtě dvou měsíců ve smyslu ustanovení § 72 odst. 3 a 4 ZÚS.

IV. Závěrečný návrh

Ze všech těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby Ústavní soud po projednání jeho ústavní stížnosti vydal tento

n á l e z :

1. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2016, č. j. 21 Cdo 3092/2016-320, a rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10. února 2016, č. j. 19 Co 397/2015-298, došlo k zásahu do základního stěžovatelova práva na spravedlivý proces, na přístup k soudu, na soudní ochranu a na ochranu majetku.
2. Tato rozhodnutí se proto r u š í .

V Brně dne 14. září 2016

Adrian Portmann, Ph.D.

Seznam příloh:

1. plná moc
2. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. září 2016, č. j. 21 Cdo 3092/2016-320
3. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. února 2016, č. j. 19 Co 397/2015-298